

TALKING ABOUT MONEY: BESPAREN VAN
OVERHEIDSUITGAVEN M.B.T.
FAILLISSEMENTEN VAN LEGE BOEDELS?

Een TDABC-analyse

Gauthier VANDENBOSSCHE – Assistent, UGent

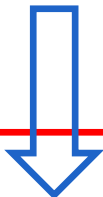
GERECHTELIJKE ONTBINDING IN FAILLISSEMENTSTOESTAND

CENTRALE BEPALING

- Artikel XX.100, lid 2-5 WER:
  - *De in het eerste lid bedoelde verzoekers tot faillietverklaring kunnen door middel van dezelfde akte verzoeken dat de rechtbank, na te hebben vastgesteld dat de voorwaarden voor het faillissement zijn vervuld, de **gerechtelijke ontbinding** van de schuldenaar uitspreekt.*
  - *De entiteit die vatbaar is voor ontbinding en vereffening en aangifte doet van haar faillissement kan in de aangifte of op de daarop volgende zitting vragen dat de rechtbank, na te hebben vastgesteld dat de voorwaarden voor een faillissement verenigd zijn, haar **gerechtelijke ontbinding** uitspreekt.*
  - *De rechtbank spreekt de **gerechtelijke ontbinding** uit wanneer er geen significante activa voorhanden zijn en het algemeen belang dergelijke beslissing vereist.*
  - *Wanneer de rechtbank de **gerechtelijke ontbinding** uitspreekt, wordt de procedure vervolgd overeenkomstig de artikelen 2:76 en volgende van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen.*
- Ingevoerd door wet 7 juni 2023 tot omzetting van Richtlijn 2019/1023 [...], BS 7 juli 2023, inw. . 1 september 2023 en van toepassing op insolventieprocedures geopend vanaf 1 september 2023

TOESTAND *PRE* 1 SEPTEMBER 2023

- (vrijwillige) (deficitaire) **ontbinding-vereffening**
  - Cass. 5 juni 2020, AR C.19.0550.F
    - *De vennootschap die in vereffening wordt gesteld, blijft krediet genieten wanneer haar **schuldeisers hun vertrouwen in deze beslissing en in het verloop van de vereffening behouden**, voor zover dit vertrouwen op regelmatige en transparante wijze wordt verkregen. De vennootschap, waarvan de ontbinding gebeurt met bedrieglijke benadeling van de rechten van de schuldeisers of, waarvan de ontbinding toelaat te ontsnappen aan de bijzondere aansprakelijkheden die verbonden zijn aan de staat van faillissement of aan het in vraag stellen van handelingen die werden gesteld tijdens de verdachte periode, waarbij de ontbinding plaatsvindt in hun nadeel, steunt niet op het vertrouwen van de schuldeisers, zelfs wanneer deze hun wantrouwen niet zouden hebben geuit.*
- **Gerechtelijke ontbinding**-vereffening, met onmiddellijke sluiting van de vereffening (bv. niet-neerlegging jaarrekening)
- **Faillissement**(sprocedure)
  - Art. XX.98 WER
    - De faillissementsprocedure strekt ertoe het vermogen van de schuldenaar onder bevoegdheid van een curator te plaatsen die belast is het vermogen van de gefailleerde te beheren en te vereffenen en de opbrengst ervan te verdelen onder de schuldeisers.
  - Art. XX.99 WER
    - *De schuldenaar die op duurzame wijze heeft opgehouden te betalen en van wie het krediet geschokt is, bevindt zich in staat van faillissement.*

faillissements-
voorwaarden
voldaan

TOESTAND POST 1 SEPTEMBER 2023

- (vrijwillige) **ontbinding-vereffening**
- **Gerechtelijke ontbinding**-vereffening, met onmiddellijke sluiting van de vereffening
- Faillissementstoestand:

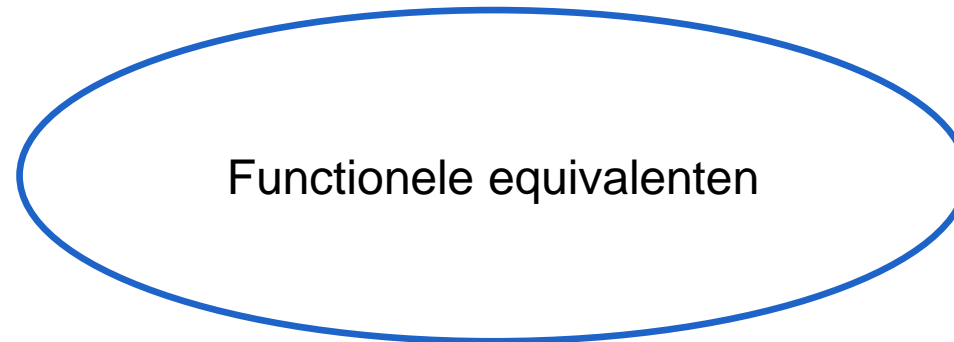
– **Faillissementsprocedure**

– **Gerechtelijke ontbinding in faillissementstoestand**

- [...] de rechtbank, na te hebben vastgesteld dat de voorwaarden voor het faillissement zijn vervuld, de gerechtelijke ontbinding van de schuldenaar uitspreekt.
- [...] de rechtbank, na te hebben vastgesteld dat de voorwaarden voor een faillissement verenigd zijn, haar gerechtelijke ontbinding uitspreekt.
- Art. 2:74/1 WVV
  - De rechtbank waarbij de zaak aanhangig is gemaakt op aangifte van de schuldenaar of op verzoek tot faillietverklaring en die overeenkomstig artikel XX.100 van het Wetboek van economisch recht oordeelt dat de vennootschap zich in staat van faillissement bevindt, kan beslissen het faillissement niet uit te spreken, maar de vennootschap te ontbinden.

BELANG ONDERSCHIED

Ontbinding-vereffening	Faillissement
Vereffening van de onderneming (activa realiseren en schulden, in de mate van het mogelijke, betalen)	
Vereffenaar OF onmiddellijke sluiting van de vereffening	Curator = kost (?)

IN DE PRAKTIJK

- ‘werkelijke’ vereffening vereist dat er *iets* te liquideren en verdelen valt
- <>Praktijk: **lege boedels**
  - *De rechtbank spreekt de gerechtelijke ontbinding uit wanneer er **geen significante activa** voorhanden zijn en het **algemeen belang** dergelijke beslissing vereist.*
- Ook bij faillissementsprocedure van lege doos moet **curator** worden **vergoed** voor uitvoeren van **wettelijke taken**
  - Art. XX.135 WER
    - *Wanneer blijkt dat het actief ontoereikend is om de vermoedelijke kosten voor het beheer en de vereffening van het faillissement te dekken, kan de rechtbank op verzoek van de curatoren of zelfs ambtshalve na de curatoren te hebben gehoord **de sluiting van het faillissement uitspreken.***
  - Art. 9 KB 26 april 2018
    - *Wanneer het actief niet volstaat om de vergoedingen bedoeld in dit hoofdstuk te dekken, ontvangt de curator een forfaitaire vergoeding van 1.000 euro exclusief btw.*
- Visie wetgever: “Inhoudelijk wordt waar mogelijk en wenselijk de oplossing aangemoedigd van de vereffening van rechtspersonen eerder dan die van een faillissement met **al de nodige kosten** die een faillissementsprocedure uitlokt” (Parl.St. Kamer 2022-23, nr. 55-3231/001, 10)
  - *“Hierdoor zullen de **kosten van de curator**, die vaak ten laste van de Staat vallen wegens ontoereikend actief, kunnen worden **voorkomen** en zal er een **vermindering van de werklast van de griffies en rechtbanken** zijn. Dit is ook nodig om de zogenaamde coquilles vides sneller uit het rechtsverkeer te halen.”* (Parl.St. Kamer 2022-23, nr. 55-3231/004, 34)
  - *“De vice-eersteminister stelt dat het VBO dit voorstel steunt omdat de **complexe en dure faillissementsprocedure** in bepaalde gevallen **weinig toegevoegde waarde** heeft”* (Parl.St. Kamer 2022-23, nr. 55-3231/004, 34)

GERECHTELIJKE ONTBINDING: PROCEDUREEL

- Te **verzoeken** ('alternatieve' / 'subsidiare' vordering)
  - Door wie **dagvaardt** in faillissement
    - *De in het eerste lid bedoelde **verzoekers tot faillietverklaring** kunnen door middel van dezelfde akte verzoeken dat de rechtbank, na te hebben vastgesteld dat de voorwaarden voor het faillissement zijn vervuld, de gerechtelijke ontbinding van de schuldenaar uitspreekt.*
  - Door wie **aangifte** doet van faillissement
    - *De entiteit die vatbaar is voor ontbinding en vereffening **en aangifte doet** van haar faillissement kan in de aangifte of op de daarop volgende zitting vragen dat de rechtbank, na te hebben vastgesteld dat de voorwaarden voor een faillissement verenigd zijn, haar gerechtelijke ontbinding uitspreekt.*
  - *“Die kan **goede redenen hebben** om een snelle vereffening te verkiezen boven een faillissementsprocedure, of om de keuze over te laten aan de ondernemingsrechtbank die volkomen op de hoogte is van de toestand van de schuldenaar. In een dergelijk geval behoort de rechtbank de geschikte modaliteiten te beoordelen naargelang de concrete situatie” (Parl.St. Kamer 2022-23, nr. 55-3231/001, 82-83)*
  - *“Voor de schuldenaar is een dergelijke strategie, die een alternatief voorstelt aan de rechtbank, verantwoord. De schuldenaar is in de regel verplicht aangifte te doen van een staking van betaling (artikel 489bis Strafwetboek) en kan gelet op het onderscheid dat op heden nog bestaat tussen een faillissement en een gerechtelijke vereffening zich verplicht voelen aangifte te doen van zijn faillissement **terwijl hij in feite een vereffening zou verkiezen.**” (Parl.St. Kamer 2022-23, nr. 55-3231/001, 83)*

GERECHTELIJKE ONTBINDING: MATERIEEL

- De rechtbank spreekt de **gerechtelijke ontbinding** uit wanneer er geen significante activa voorhanden zijn en het algemeen belang dergelijke beslissing vereist.
  - **Geen significante activa**
    - “Het lijkt niet raadzaam jegens de verzoeker de **bewijslast** op te leggen voor de afwezigheid van activa: de verzoeker heeft vaak geen toegang tot die elementen, en dat zou dus betekenen dat hem een buitensporige bewijslast wordt opgelegd. Het bewijs leveren van de toestand van staking van betaling is reeds relatief complex voor de schuldeisers.” (Parl.St. Kamer 2022-23, nr. 55-3231/001, 83)
    - “Dat zal in de regel het geval zijn wanneer het faillissement ook zou kunnen worden gesloten wegens ontoereikend actief.” (Parl.St. Kamer 2022-23, nr. 55-3231/007, 8)
  - **Algemeen belang** vereist ontbinding
    - “inz. om het **sanctie-aspect** al dan niet te handhaven of om een **aansprakelijkheidsvordering** mogelijk te maken” (Parl.St. Kamer 2022-23, nr. 55-3231/001, 10)
    - “de **kansen** op een succesvolle aansprakelijkheidsvordering zeer gering zijn.” (Parl.St. Kamer 2022-23, nr. 55-3231/001, 83)
    - “Dit zal onder meer het geval zijn indien de aanstelling van een curator weinig toegevoegde waarde heeft doordat de kansen op een **succesvolle aansprakelijkheidsvordering** tegen de bestuurder zeer **gering** zijn.” (Parl.St. Kamer 2022-23, nr. 55-3231/004, 34)

GERECHTELIJKE ONTBINDING: GEVOLGEN

- Art. 1:23, 23°/1 WER
  - *gerechtelijke vereffening: gerechtelijke ontbinding gevolgd door vereffening;*
- *Wanneer de rechtbank de **gerechtelijke ontbinding** uitspreekt, wordt de procedure vervolgd overeenkomstig de artikelen 2:76 en volgende van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen.*
- Art. 2:113, §3, lid 2 WV (vzw's)
  - *De rechtbank beveelt de **onmiddellijke sluiting** van de vereffening in de gevallen bedoeld in artikel XX.100 van het Wetboek van economisch recht.*
- Art. 2:114, §3, lid 2 WV (stichtingen)
  - *De rechtbank beveelt de **onmiddellijke sluiting** van de vereffening in de gevallen bedoeld in artikel XX.100 van het Wetboek van economisch recht.*
- Art. 2:81 WV (vennootschappen)
  - *In het geval van een gerechtelijke ontbinding de rechtbank **geen vereffenaar** aanwijst, spreekt zij de ontbinding en de onmiddellijke sluiting van de vereffening uit.*
    - Vereffenaar theoretische mogelijkheid – vergoeding **vereffeningsdeskundige** (cfr. 'Hoofdstuk 2')?

WAT BRENGT DE TOEKOMST?

- Voorstel voor een RICHTLIJN VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD tot harmonisatie van bepaalde aspecten van het insolventierecht, 7 december 2022, COM(2022) 702 final
- **Titel VI VEREFFENING VAN INSOLVENTE MICRO-ONDERNEMINGEN**
  - Artikel 38 Regels voor de vereffening van micro-ondernemingen
    - 1. De lidstaten zorgen ervoor dat insolvente micro-ondernemingen **toegang** hebben tot **vereenvoudigde vereffeningprocedures** (...)
    - 3. Het **openen en voeren** van een vereenvoudigde vereffeningprocedure kan niet worden geweigerd op grond van het feit dat de schuldenaar geen goederen heeft of dat zijn goederen **ontoereikend** zijn om de **kosten** van de vereenvoudigde vereffeningprocedure te dekken.
  - Artikel 39 Insolventiefunctionaris
    - De lidstaten zorgen ervoor dat bij een vereenvoudigde vereffeningprocedure **alleen** een **insolventiefunctionaris** kan worden aangewezen **indien** aan **beide** onderstaande voorwaarden is voldaan:
      - a) de schuldenaar, een schuldeiser of een groep schuldeisers **verzoekt** om de aanwijzing van een insolventiefunctionaris;
      - b) de **kosten** van de tussenkomst van de insolventiefunctionaris kunnen worden **gefinancierd** door de insolvente boedel of door de partij die om de aanwijzing heeft verzocht.

ZIE OOK

- G. VANDENBOSSCHE, “Weg van de faillissementsprocedure: gerechtelijke ontbinding van lege dozen in faillissementstoestand”, *Corporate Finance Lab 2023 (blog)*, <https://corporatefinancelab.org/2023/08/24/weg-van-de-faillissementsprocedure-gerechtelijke-ontbinding-van-lege-dozen-in-faillissementstoestand/>

TDABC-ANALYSE

'GOEDKOPERE' PROCEDURE?

- Gerechtelijke ontbinding van lege boedels als **alternatief** voor de sluiting van het faillissement wegens ontoereikend actief
- **Besparing** van +/- 1.000 euro per faillissement?
- *<>Iemand* zal nog steeds moeten vaststellen dat er geen significante activa zijn en algemeen belang ontbinding vereist

TDABC-ANALYSE CURATOR

- Hoe verhoudt de forfaitaire vergoeding die de curator ontvangt wanneer de activa ontoereikend zijn (om het normale ereloon en kosten te vergoeden) zich met de (kost van) diens werklast in een gegeven faillissementsdossier?
- **'Inkomsten'** curator: forfaitaire vergoeding (1 215,51 euro)
- **'Kosten'** curator: werklast, geanalyseerd via TDABC
  - **TDABC** = economische kostencalculatiemethode om indirecte kosten (personeel, afschrijvingen, huur...) toe te wijzen aan kostenobjecten (d.i. faillissementsdossier)

FEEDBACK VANUIT PRAKTIJK

- Interviews/panelgroep voor verfijning:
  - *Tijdsbesteding activiteiten*
  - *Kost per tijdseenheid*
    - Huur kantoor (incl. voorzieningen)
    - Personeelskost
    - Afschrijvingen (communicatie en documentatie)
- Interesse? gauthier.vandenbossche@ugent.be

Gauthier Vandenbossche

Assistent

Vakgroep Accountancy, Bedrijfsfinanciering en Fiscaliteit

Instituut Financieel recht

UGent

gauthier.vandenbossche@ugent.be